

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant: sekr.sądowy Anna Sobańska

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2020 r. w Kaliszu

odwołania B. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 5 lutego 2020 r. Nr (...)

w sprawie B. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość świadczenia

Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 5 lutego 2020 r. znak (...) w ten sposób, że ustala, iż do ustalenia podstawy wymiaru renty rodzinnej odwołującej B. R. po zmarłym R. R. należy uwzględnić wynagrodzenia zmarłego w wysokości:

- w 1980 roku kwotę 43 599,00 zł;
- w 1984 roku kwotę 91 200,00 zł;
- w 1991 roku kwotę 15 162 439,99 zł;
- w 1997 roku kwotę 11 969,50 zł;
- w 1998 roku kwotę 14 234,41 zł;
- w 1999 roku kwotę 50 375,22 zł;
- w 2000 roku kwotę 52 065,06 zł;
- w 2003 roku kwotę 65 850,00 zł;
- w 2004 roku kwotę 68 700,00 zł;
- w 2005 roku kwotę 60 135,50 zł;
- w 2006 roku kwotę 67 370,98 zł;
- w 2007 roku kwotę 61 189,76 zł;

- w 2011 roku kwotę 23 848,00 zł;
- w 2012 roku kwotę 68 615,82 zł;
- w 2013 roku kwotę 75 430,98 zł;
- w 2014 roku kwotę 78 456,16 zł;
- w 2015 roku kwotę 86 442,16 zł;
- w 2016 roku kwotę 89 860,61 zł;
- w 2017 roku kwotę 110 961,96 zł;
- w 2018 roku kwotę 134 527,54 zł;

przy czym wskaźnik podstawy wymiaru w poszczególnych latach nie może być wyższy niż 250%.

SSO Stanisław Pilarczyk

VU 513/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 lutego 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., przyznał odwołującej B. R. prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu R. R..

Ustalając wysokość renty rodzinnej dla odwołującej organ rentowy, do ustalenia podstawy wymiaru renty zmarłego przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne R. R. z 10 lat kalendarzowych od 2009 roku do 2018 roku, ustalając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru w wysokości 144,61%.

Ustalając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru organ rentowy za okres, za który nie przedłożono dokumentów potwierdzających wynagrodzenie zmarłego R. R. przyjął minimalne wynagrodzenie.

Odwołanie od powyższej decyzji organu rentowego wiosła odwołująca, domagając się ustalenia wyższego wskaźnika podstawy wymiaru renty między innymi z okresu zatrudnienia zmarłego R. R. ze spółki (...) Sp. z o.o.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego oddalenie.

Sąd poczynił następujące ustalenia

Zmarły R. R., urodzony (...), był zatrudniony w spółce z o.o. (...) w W. od dnia 14 czerwca 1999 roku do dnia 30 września 2000 roku i od dnia 9 października 2002 roku do dnia 16 lutego 2008 roku w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę.

Odwołująca B. R. była żoną zmarłego R. R..

(okoliczności niesporne – akt małżeństwa R. R. i B. R., akt zgonu R. R. – akta rentowe, świadectwo pracy zmarłego R. z dnia 4 października 2020 roku – k. 19 akt sądowych, świadectwo pracy R. R. ze spółki z o.o. (...) z dnia 18 lutego 2008 roku – akta rentowe)

W toku postępowania sądowego przedłożono nową dokumentację placową zmarłego R. R. z okresu jego zatrudnienia w spółce z o.o. (...).

(dowód – karty wynagrodzeń zmarłego R. R. ze spółki z o.o. (...))

Na podstawie tej nowej dokumentacji placowej, dotychczas nieznanego organowi rentowemu, oraz na podstawie innej dokumentacji R. R. dołączonych do akt rentowych oraz akt kapitału początkowego, której organ rentowy nie kwestionował, organ rentowy dokonał ponownego hipotetycznego ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru i ustalił, iż najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru należało ustalić na podstawie wynagrodzeń zmarłego R. R., które były podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie emerytalno-rentowe z 20 lat i wskaźnik ten wynosi 168,02%, przy przyjęciu, iż zmarły R. R. osiągał wynagrodzenia:

- w 1980 roku kwotę 43 599,00 zł;
- w 1984 roku kwotę 91 200,00 zł;
- w 1991 roku kwotę 15 162 439,99 zł;
- w 1997 roku kwotę 11 969,50 zł;
- w 1998 roku kwotę 14 234,41 zł;
- w 1999 roku kwotę 50 375,22 zł;
- w 2000 roku kwotę 52 065,06 zł;
- w 2003 roku kwotę 65 850,00 zł;
- w 2004 roku kwotę 68 700,00 zł;
- w 2005 roku kwotę 60 135,50 zł;
- w 2006 roku kwotę 67 370,98 zł;
- w 2007 roku kwotę 61 189,76 zł;
- w 2011 roku kwotę 23 848,00 zł;
- w 2012 roku kwotę 68 615,82 zł;
- w 2013 roku kwotę 75 430,98 zł;
- w 2014 roku kwotę 78 456,16 zł;
- w 2015 roku kwotę 86 442,16 zł;
- w 2016 roku kwotę 89 860,61 zł;
- w 2017 roku kwotę 110 961,96 zł;
- w 2018 roku kwotę 134 527,54 zł;

(dowód – hipotetyczne wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty organu rentowego z dnia 17 listopada 2020 roku – k. 38-40 akt sądowych)

Sąd zważył co następuje

Zgodnie z treścią art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 53) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która

w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Jak postanowiono w przepisie art. 73 ust. 1 ustawy emerytalnej renta rodzinna wynosi:

1. dla jednej osoby uprawnionej – 85 % świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu;
2. dla dwóch osób uprawnionych – 90% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu;
3. dla trzech lub więcej osób uprawnionych – 95% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu.

Z kolei zgodnie z art. 73 ust. 2 ustawy emerytalnej, za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu uważa się kwotę emerytury, z zastrzeżeniem ust. 3 i 3a, lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Kwestią bezsporną jest to, że odwołująca B. R. jest osobą uprawnioną do renty rodzinnej po zmarłym mężu, a jedynie kwestią sporną jest kwestia ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty zmarłego R. R..

Zgodnie z przepisem art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy wynosi:

1. 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19;

oraz

2. po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych;
3. po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych;
4. po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista ukończyłby 60 lat.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu, na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 ww. ustawy, w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;

3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty; oraz

4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

Zgodnie z treścią § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja § 21 ust. 1 powołanego rozporządzenia, stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku, § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 43) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych, pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków – aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m.in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, ONSAP 1998/11/324, a także wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku, III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku, III AUr 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, III AUr 294/93, PS – wkład. 1994/3/6). W wyroku Sądu Apelacyjnego w Wrocławiu z dnia 11 stycznia 2011 roku (III AUa 1414/11, Lex nr 1124829), podniesiono, iż „w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w aktach osobowych, takich jak umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia, wówczas można uwzględnić tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie stale i w określonej wysokości. Możliwe jest to także w postaci innych środków dowodowych tj. zeznań świadków, opinii biegłych itp. Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 3 czerwca 2015 roku (III AUa 535/14, Lex 1781979), gdzie podniesiono, iż „w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stale, wypłacane były w dany okresie i w określonej wysokości. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można zatem ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego”. Również Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 11 maja 2018 roku (III AUa 860/17, Lex nr 2508705), podniósł, iż „w razie braku dokumentacji płacowej, istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą, znajdującą się w aktach osobowych (umowa o pracę, angaż itp.), w której są dane dotyczące wynagrodzenia.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 listopada 2013 roku (III AUa 239/13, Lex nr 1391940) podkreślono, iż „środkiem dowodowym jest nie tylko zaświadczenie pracodawcy i legitymacja ubezpieczeniowa, ale każdy innych dokument, na podstawie którego ustalić można wysokość wynagrodzenia. Nadto środkiem dowodowym mogą być także kopie dokumentów stwierdzających wysokość wynagrodzenia, wydawane przez jednostki upoważnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych i/lub przekształconych zakładów pracy.”

Natomiast w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 listopada 2012 roku (III AUa 610/12, Lex nr 1237199), podkreślono, iż „przepis art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazuje ramy czasowe, w których obrębie należy dokonać wyboru, oraz wprowadza założenie, że pierwsza z powyższych metod obliczania świadczenia ma charakter zasady (jest bowiem stosowana zawsze, chyba że osoba zainteresowana złoży wniosek o zastosowanie

w stosunku do niej art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej, a druga – wyjątku. W praktyce przyjmuje się, że jeżeli zainteresowany przedstawi zarobki z okresu dłuższego niż wskazany w tym przepisie, to organ rentowy sam wybierze najkorzystniejszy dla danej osoby okres 10 kolejnych lat lub 20 dowolnych lat ubezpieczenia, w odniesieniu do którego obliczy wysokość świadczenia.”.

Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy, a przede wszystkim dokumentacja płacowa zmarłego R. R. ze spółki z o.o. (...) oraz pozostała dokumentacja płacowa zmarłego pozwoliła ustalić, iż przy ustalaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty rodzinnej dla B. R. należało uwzględnić wynagrodzenia zmarłego R. R. z lat wskazanych w wyroku i ustalonej wysokości. Dlatego zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 5 lutego 2020 roku, zgodnie z art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. podlegała zmianie i orzeczono jak w wyroku.

SSO Stanisław Pilarczyk